

SPIS TREŚCI

Wstęp	9
Rozdział 1. Idea rehabilitacji w tradycji nauk medycznych i w psychologii	19
Wprowadzenie	19
1.1. Grecka filozofia przyrody – umiar, równowaga, harmonia	20
1.2. Człowiek średniowiecza – asceza w życiu oraz początki miłosierdzia	22
1.3. Człowiek renesansu – humanizm, początki farmakologii, terapii ruchem	23
1.4. Problematyka człowieka w wieku XVII – racjonalizm francuski i empiryzm brytyjski, problem determinizmu	24
1.5. Problematyka człowieka w wieku XVIII – wiek rozumu i praw człowieka. Oświecenie	25
1.6. Wiek XIX – narodziny naukowej medycyny i psychologii. Pozytywizm	25
1.7. Wiek XX i XXI – wybitny rozwój medycyny klinicznej, rozwój profilaktyki i narodziny promocji zdrowia	28
1.8. Psychologiczne portrety człowieka w wieku XX – różnorodność koncepcji ...	32
Podsumowanie	39
Rozdział 2. Etyka w pracy psychologa rehabilitacyjnego	41
Wprowadzenie	41
2.1. Zarys problemów etycznych w poradnictwie życiowym	43
2.2. Podstawy etyki	47
2.3. Etyka zawodowa w rehabilitacji	56
2.4. Zasada diagnostyczno-terapeutycznego charakteru dialogu z klientem	64
Podsumowanie	67
Rozdział 3. Wydolność, sprawność psychofizyczna oraz integracja społeczna jako wskaźniki udanej egzystencji człowieka z niepełnosprawnością w uczestnictwie społecznym	69
Wprowadzenie	69
3.1. Wydolność organizmu, samodzielność osobista i integracja społeczna jako wskaźniki udanej egzystencji człowieka w otoczeniu	69
3.2. Uwarunkowania wydolności organizmu	73
3.2.1. Jakość metabolizmu a wydolność fizyczna i psychiczna	74
3.2.2. Aktywność ruchowa a wydolność fizyczna i psychiczna	78
3.2.3. Radzenie sobie ze stresem a wydolność fizyczna i psychiczna	81
3.2.4. Immunologia jako szansa zachowania integralności organizmu	84
3.2.5. Życie w zgodzie z rytmem natury a wydolność fizyczna i psychiczna ...	87

3.3. Czynniki sprawcze osobistej samodzielności i niezależnego życia	88
3.3.1. Kompetencje osobiste w zakresie kreowania sensu własnego życia	88
3.3.2. Kompetencje osobiste w zakresie zarządzania własnym uczeniem się ...	90
3.3.3. Kompetencje osobiste w zakresie zarządzania własnym czasem	92
3.3.4. Kompetencje osobiste w zakresie biegłości posługiwania się czynnościami nietypowymi na tle uszkodzeń własnego organizmu	93
3.4. Kompetencje miękkie w relacjach interpersonalnych i w integracji społecznej ..	96
Podsumowanie	98
Rozdział 4. Rehabilitacja medyczna jako instrument kreowania wydolności fizycznej	100
Wprowadzenie	100
4.1. Krótka historia rehabilitacji medycznej	100
4.2. Koncepcja rehabilitacji w ujęciu Profesora Wiktora Degi	104
4.3. Koncepcja kompleksowej rehabilitacji uszkodzeń, niepełnosprawności i upośledzeń	110
4.4. Instrumenty rehabilitacji medycznej	115
4.5. Zastosowanie zasady kompleksowości w praktyce medycznej – przykłady ...	120
Podsumowanie	128
Rozdział 5. Rehabilitacja psychologiczna jako instrument kreowania wydolności psychicznej	130
Wprowadzenie	130
5.1. Główne problemy rehabilitacji psychologicznej	131
5.1.1. Kluczowy problem akceptacji uszkodzenia oraz kształtowania postawy samoakceptacji	132
5.1.2. Problem metodyki zmiany zachowań osoby z niepełnosprawnością – przeuczenia aktualnie szkodliwych nawyków na prozdrowotne oraz uwolnienia się od nałogów	139
5.2. Okresy ludzkiego życia a specyficzne potrzeby i zadania rozwojowe osoby z niepełnosprawnością	147
5.2.1. Okres dzieciństwa	147
5.2.2. Okres dorastania	151
5.2.3. Okres dorosłości	153
5.2.4. Okres późnej dorosłości	156
5.3. Znaczenie biblioedukacji oraz biblioterapii w rehabilitacji psychologicznej ...	159
Podsumowanie	172
Rozdział 6. Rehabilitacja społeczna jako wrastanie do społecznego uczestnictwa	174
Wprowadzenie	174
6.1. Rehabilitacja społeczna	175
6.1.1. Sens rehabilitacji społecznej	176
6.1.2. Rodzina jako podstawowa grupa wsparcia w rehabilitacji społecznej	178
6.1.3. Uczestnictwo w pracy zawodowej najważniejszym wskaźnikiem efektywnej rehabilitacji społecznej	182

6.2. Specyficzne problemy rehabilitacji społecznej w okresie późnej dorosłości	182
6.3. Instrumenty rehabilitacji społecznej	184
6.3.1. Uczestnictwo w życiu rodzinnym	185
6.3.2. Uczestnictwo w działalności organizacji pozarządowych i w ruchach społecznych jako korzystna przestrzeń własnej aktywności	186
6.4. Bariery utrudniające uczestnictwo społeczne i próby ich przewyciężenia	195
Podsumowanie	198
Rozdział 7. Rehabilitacja zawodowa jako podstawa uczestnictwa w życiu społecznym	200
Wprowadzenie	200
7.1. Sens ludzkiej pracy	200
7.2. Idea integracji zawodowej w rezolucjach i dokumentach prawnych	201
7.3. Osoba z niepełnosprawnością w uczestnictwie zawodowym od roku 1990	206
7.3.1. Edukacja integracyjna dzieci i młodzieży jako forma preorientacji zawodowej	208
7.3.2. Uczestnictwo osób z niepełnosprawnością w pracy – deklaracje oraz ustanowione rozstrzygnięcia prawne	212
7.3.3. Psychologiczne aspekty wrastania osób z niepełnosprawnością w role zawodowe	217
Podsumowanie	223
Rozdział 8. Diagnoza ludzkiej kondycji na potrzeby rehabilitacji. Szczególna rola diagnozy sytuacyjnej	224
Wprowadzenie	224
8.1. Sens diagnozy na użytek nauk medycznych i psychologii rehabilitacyjnej	224
8.2. Zastosowanie diagnozy nozologicznej w pracy psychologa rehabilitacyjnego . .	229
8.3. Zastosowanie diagnozy funkcjonalnej oraz psychospołecznej w pracy psychologa rehabilitacyjnego	232
8.4. Zastosowanie diagnozy sytuacyjnej w pracy psychologa rehabilitacyjnego	234
8.4.1. Sposób rozumienia natury biopsychicznej regulacji i roli sytuacji w determinowaniu zachowania	234
8.4.2. Struktura sytuacji życiowej osoby z uszkodzeniami – podstawowe elementy sytuacji życiowej podmiotu	238
8.4.3. Elementy strukturalne diagnozy sytuacyjnej	243
8.4.4. Diagnoza czynności	247
8.4.5. Diagnoza a koncepcja pomocy	250
8.5. Etyczny wymiar diagnozy	255
Podsumowanie	258
Rozdział 9. Motywacja do aktywności własnej osoby z niepełnosprawnością a efektywność oddziaływań rehabilitacyjnych	259
Wprowadzenie	259
9.1. Natura i struktura motywacji	260
9.1.1. Ukierunkowanie życiowe a motywacja	262
9.1.2. Kompetencje osobiste a motywacja	267

9.1.3. Zasoby osobowe a motywacja	267
9.1.4. Właściwości otoczenia a motywacja	275
9.1.5. Dynamika interakcji między zasobami osobistymi a motywacją. Wzbudzanie motywacji	277
9.2. Techniki rehabilitacyjne dynamizujące aktywność osoby rehabilitowanej	278
9.2.1. Nurt etologiczny w motywacji – inspiracje praktyczne	279
9.2.1.1. Poziom odruchów bezwarunkowych a motywacja	279
9.2.1.2. Poziom odruchów warunkowych a motywacja	281
9.2.2. Nurt behawiorystyczny w motywacji – inspiracje praktyczne	283
9.2.3. Nurt poznawczy w motywacji – inspiracje praktyczne	285
Podsumowanie	288
Rozdział 10. Poradnictwo życiowe i zadaniowe w stosunku do osób z niepełnosprawnością	290
Wprowadzenie	290
10.1. Poradnictwo rehabilitacyjne jako kreatywne wspomaganie rozwoju osoby z uszkodzeniami i zaburzeniami zdrowotnymi	291
10.2. Dziedziny poradnictwa	292
10.2.1. Przedmiot porady	292
10.2.2. Szczegółowe kwestie podejmowane w poradnictwie	294
10.3. Przygotowanie psychologa do działalności w poradnictwie rehabilitacyjnym ..	301
10.3.1. Tradycyjne kompetencje zawodowe psychologa	301
10.3.2. Rozumienie medycyny przednaukowej, klinicznej, profilaktyki oraz założeń promocji zdrowia	303
10.3.3. Rozległa wiedza z zakresu rehabilitacji medycznej, psychologicznej i społecznej	304
10.3.4. Znajomość polityki społecznej, zarządzania zmianą, prakseologii, ergonomii, etyki życia społecznego, marketingu oraz wybranych zagadnień z tradycji filozoficznej	305
10.3.5. Wiedza z zakresu współczesnego zarządzania i miejsca człowieka z niepełnosprawnością we współczesnej organizacji pracy	311
10.3.6. Refleksje nad osobistym doświadczeniem jako osoby uprawiającej poradnictwo. Mój algorytm postępowania w relacjach z klientami	313
Podsumowanie	315
Zakończenie	317
Literatura	319
Rehabilitation psychology in practice. Summary	351